SAUL BELLOW

herzog

— fragment —

Ultimul său roman, „Herzog", considerat a fi cel mai bun dintre romanele lui Bellow — prezintă criza spirituală a lui Moses Herzog după eșecul celei de-a doua căsătorii. Pentru „Herzog", scriitorul a primit a doua oară „Premiul național al cărții".

„Herzog" reprezintă efortul conștient al autorului de a scrie despre un intelectual izolat care luptă să se întoarcă în comunitate. Trebuie menționat că romanul are o puternică notă autobiografică. Ca toate personajele lui Saul Bellow, Herzog are sentimentul culpabilității, al inutilității vieții. Încercarea de a ieși din întunericul care îl înconjoară, determină condiția psihică a personajului, înainte de a-i determina condiția socială. Bellow este un psiholog cu mult înainte de a fi un sociolog. Una din problemele principale ale romanelor sale este dacă viața poate continua sau nu : „dacă nu vrem ca viața să continue, în ce fel am putea s-o justificăm ?". Esența fragmentului de față stă tocmai în eforturile personajului principal de a-și justifica poziția.

Urmărit în permanență de trecutul său, Herzog consideră că numai din momentul în care se va debarasa de „eul" său vinovat, împărtășind astfel condiția tuturor, va mai putea spera să-și recapete valoarea.

E. S.

Și ce dacă sînt nebun ? își spunea Moses Herzog. Lumea îl socotea nebun și pentru un timp chiar și el crezuse că nu mai e în toate mințile. Dar acum, deși avea unele apucături ciudate, se simțea sigur pe el, vesel, optimist și puternic. Cuprins parcă de o vrajă, trimitea scrisori tuturor. Era atît de absorbit de aceste scrisori, încît de la începutul lunii iunie se tot muta dintr-un loc în altul, cu o valiză plină de hîrtii. Își cărase valiza de la New York la via Marthei de unde s-a întors însă imediat ; peste două zile a plecat cu avionul la Chicago, apoi în vest într-un sat din Massachusetts. Ascuns la țară, scria fără încetare, ca un fanatic, oamenilor de seamă, rudelor, prietenilor, și în sfîrșit morților, începînd cu morții săi fără nici o importanță și terminînd cu morții iluștri.

Era în toiul verii. Herzog stătea singur într-o casă mare, bătrînească. De obicei pretențios la mîncare, se mulțumea acum cu pîine, fasole conservată și brînză americană. Din cînd în cînd, culegea zmeură din grădina neîngrijită, ridicînd absent ramurile pline de țepi. Cît despre somn, dormea pe o saltea fără cearșafuri — fostul său pat nupțial — sau în hamac, și se acoperea cu haine. Curtea era năpădită de iarbă și lăstarii de salcîm și arțar creșteau pretutindeni. Noaptea, cînd deschidea ochii, stelele îi păreau apropiate ca niște corpuri ireale (focuri, desigur : gaze minerale, căldură, atomi) dar atît de semnificative pentru un om întins în hamac și acoperit cu haina la ora cinci dimineața.

Cînd îl frămînta vreun gînd, se ducea în bucătărie — statul său major — ca să îl noteze. Tenciulaia de pe pereți începuse să cadă. În timp ce ștergea de pe masă cu mîneca stropii de salivă care îi cădeau din gură, Herzog se întreba de ce le-o fi plăcînd atît de mult șoarecilor ceara. Făceau găuri în ceara de sigiliu și rodeau pînă la fitil lumînările pentru sărbători. Unul dintre ei, făcuse o gaură cît el de mare într-o bucată de pîine. Herzog a mîncat partea cealaltă unsă cu gem. În definitiv, putea împărți și cu șoarecii.

Și totuși, un ungher al minții lui rămăsese deschis către lumea exterioară. Dimineața, auzea ciorile. Croncănitul lor aspru i se părea de-a dreptul încîntător. În amurg auzea sturzii, iar noaptea o cucuvea. Cînd se plimba prin grădină, preocupat de vreo scrisoare imaginară, vedea trandafirii tînjind după ploaie, păsările care mîncau lacome dudele dulci. Zilele erau fierbinți, serile uscate. Privea totul cu atenție, dar se simțea aproape orb.

Prietenul său, — fostul său prieten Valentine — și soția sa — fosta sa soție Madeleine — răspîndiseră zvonul că mintea sa o cam luase razna. În timp ce se plimba prin casa pustie, își văzu chipul într-un geam verde, murdar. Arăta îngrozitor de liniștit. Din mijlocul frunții, o linie luminoasă cobora de-a lungul nasului său, drept, pînă la buzele cărnoase, tăcute.

De la sfîrșitul primăverii, Herzog se simțea copleșit de nevoia de a explica, de a argumenta, de a clarifica.

În acel timp ținea lecții la o școală serală din New-York. În aprilie mai avea încă mintea destul de limpede, dar spre sfîrșitul lui mai a început să-și piardă controlul. Acum era evident pentru elevii săi că nu vor mai învăța despre „Rădăcinile romantismului" dar că vor vedea și auzi lucruri neobișnuite. Una după alta, formalitățile academice au fost uitate. Profesorul Herzog avea ceva din sinceritatea inconștientă a unui om foarte preocupat. Spre sfîrșitul trimestrului, în prelegerile lui, apărură pauze lungi. Murmurînd „Scuzați-mă" se oprea ca să-și caute stiloul în buzunarele hainei. Scria apăsat pe petice de hîrtie, cu mîna tremurînd de încordare. Masa scriției. Era absorbit. În jurul ochilor avea cercăne întunecate. Pe fața lui albă se putea citi totul : raționa, argumenta, suferea, găsea soluții strălucite, era bine dispus sau morocănos. Ochii și buzele îi dădeau în vileag orice sentiment : dragoste, bigotism, mînie amară. Clasa aștepta trei, cinci minute amuțită. La început, însomnările lui nu aveau nici o legătură. Erau fragmente, silabe fără sens, proverbe, citate și chiar culegeri în idiș, limba mamei sale, moartă de atîta timp.

De exemplu, scria : MOARTE, — MURIM-REINVIEM-MURIM DIN NOU — TRĂIM.

UNDE NU E NIMENI NU E NICI MOARTE.

Sau : PE GENUNCHII SUFLETULUI TĂU ? S-AR PUTEA SĂ FIE FOLOSITOR. FREACĂ PODEAUA !

Apoi : RĂSPUNDE-I UNUI NEBUN POTRIVIT NEBUNIEI SALE ; ALTFEL SE VA CREDE ÎNȚELEPT ÎN ÎNGÎMFAREA LUI.

NU ÎI RĂSPUNDE UNUI NEBUN POTRIVIT NEBUNIEI SALE CA SĂ NU FII ȘI TU CA EL. ALEGE !

Nota de asemenea : WALTER WINCHELL SUSȚINE CĂ BACH ÎȘI PUNEA MĂNUȘI NEGRE CA SĂ COMPUNĂ UN RECVIEM.

Herzog nu știa ce să creadă despre toate aceste mizgăleli. Se lăsa copleșit de emoția cu care scria și uneori se gîndea că ar putea fi simptomul unei dezintegrări. Posibilitatea aceasta nu-l speria. Întins pe divanul din garsoniera pe care o închiriase în strada 17, se gîndea uneori că e ca o uzină care produce istorie, istoria vieții lui, și se vedea pe el însuși de la naștere pînă la moarte. Și din nou scria pe foaia de hîrtie :

NU POT JUSTIFICA !

Analizîndu-și întreaga viață, își dădea seama că greșise totul. Viața sa era într-adevăr ruinată. Dar, cum pentru el nu existaseră prea multe posibilități, nu avea de ce se plînge acum. Și gîndindu-se la secolul al XVIII-lea alese din acesta o cugetare care-i plăcea :

DUREREA, DOMNULE, ESTE UN FEL DE BOALĂ.

Culcat cu fața în jos pe divan, Herzog continua să mediteze. Era un om deștept, sau un idiot ? Ei bine, nu putea spune că e deștept. Poate că mai demult avusese trăsăturile unui om deștept, dar preferase să fie visător, și necazurile îl înăspriseră. Mai mult decît atît ? Acum îi cădea părul. Citise reclamele specialiștilor cu scepticismul exagerat al unui om care dorește cu disperare vindecarea. Halal specialiști ! Așa că era un... fost bărbat frumos. Fața lui dovedea loviturile pe care le primise. Dar chiar el ceruse să fie lovit și insuflase putere atacanților săi. Apoi începu să-și analizeze caracterul. Ce fel de caracter avea ? În vocabularul modern era narcisist, anacronist, masochist. Fișa sa medicală era deprimantă. Și totuși, nu era într-o stare prea gravă. Erau alții și mai rău. Dacă îl credeai, așa cum părea să-l creadă toată lumea, omul acela era un animal bolnav. Era el însă un bolnav deosebit ? Nu ! Era inteligent ? Intelectul său ar fi fost mai activ, dacă ar fi avut un caracter paranoic, dornic de putere. Era invidios, dar nu destul de arțăgos ; nu era un adevărat paranoic. Cît despre pregătirea lui se simțea forțat să admită că nu era un profesor prea bun. Era conștient de sinceritatea sa copilărească și își dădea seama că nu va ajunge niciodată un meticulos. Ce-i drept, avusese un succes răsunător cu teza sa de doctorat despre „Natura în filozofia politică franceză și engleză a secolelor XVII și XVIII". Mai scrisese cîteva articole și o carte : „Romantismul și creștinismul". Dar toate celelalte proiecte ambițioase fuseseră părăsite unul după altul. În lumina favorabilă a primelor sale succese găsise totdeauna cu ușurință posturi universitare și fonduri pentru cercetări. „Societatea Narragansett" îi plătise 15 mii dolari, pe o perioadă de cîțiva ani, ca să-și continuie studiile despre romantism Rezultatele zăceau în birou, într-o valiză veche. Era trist să se gîndească la cele opt sute de pagini de argumentații haotice care niciodată nu vor fi puse în ordine.

Lîngă el, pe podea, se aflau foi de hîrtie. Din cînd în cînd, se apleca să scrie.

VIAȚA MEA NU E O BOALĂ CI O LUNGĂ CONVALESCENȚĂ. REVIZIA LIBERAL BURGHEZĂ — ILUZIA MAI-BINELUI — OTRAVA SPERANȚEI.

TUTTO FA BRODO !

Reluînd analiza începută ajunsese la concluzia că, de două ori fusese un soț rău. Cu Daisy, prima sa soție, se purtase îngrozitor. Madeleine, a doua, încercase să-l înșele. Pentru fiul și fiica sa, era un tată iubitor, însă rău. Pentru părinți un fiu nerecunoscător. Față de țară — un cetățean indiferent. Cu frații și sora sa — afectuos dar distant. Cu prietenii — egoist. În dragoste — leneș. Față de strălucire — întunecat. Față de putere — pasiv. Cu propriul său suflet — evaziv.

Satisfăcut de propria sa severitate și de asprimea judecății făcute, zăcea pe divan, cu mîinile atîrnînd pe lîngă el și cu picioarele întinse fără nici un scop.

ȘI TOTUȘI CÎT DE MINUNAȚI RĂMÎNEM !

Tata, bietul om, putea să farmece păsările din copaci și crocodilii din mlaștini. Madeleine, avea mult farmec și frumusețe, precum și o inteligență deosebită. Valentine Gersbach, amantul ei, era un om minunat deși într-un stil mai greoi, mai brutal. Avea o bărbie ascuțită și un păr de un roșu aprins care țîșnea literalmente din cap (fără nici un specialist) și un picior de lemn, iar cînd mergea se legăna grațios ca un gondolier. Herzog, în schimb, nu avea nici cea mai mică urmă de farmec. Virilitatea îi fusese distrusă de Madeleine. Și nemaifiind în stare să atragă femeile, ce putea face ? În privința aceasta se simțea mai mult ca un convalescent.

INUTILITATEA ACESTOR LUPTE SEXUALE.

Cu cîțiva ani în urmă, Herzog și Madeleine avuseseră un început strălucit în viață. Reușise s-o îndepărteze de biserică — tocmai fusese convertită, cînd s-au cunoscut Cu cei 20.000 de dolari, moșteniți de la tatăl său, cumpărase o casă mare și veche în Ludeyville, Massachusetts, și pentru a-i face pe plac soției, părăsise poziția universitară. În acele locuri liniștite unde avea prieteni (familia Gersbach), i-ar fi fost ușor să scrie al doilea volum despre ideile sociale ale romanticilor.

Herzog nu renunțase la viața universitară pentru că îi mergea prost. Dimpotrivă, avea o bună reputație. Lucrările lui fuseseră primite cu interes și traduse în franceză și germană. Prima sa carte, nu prea mult apreciată la apariție, era acum menționată în multe bibliografii, iar tînăra generație de specialiști o accepta ca model al unei noi istorii, „istoria care ne interesează pe noi", care privește trecutul de pe poziții contemporane. Cît timp fusese căsătorit cu Daisy, Moses dusese o viață liniștită de asistent, respectat și sigur pe poziția sa. Printr-o analiză obiectivă, prima sa carte scotea în evidență importanța creștinismului pentru romantism. În cea de a doua devenea mai violent, mai hotărît, mai ambițios. Avea o mare voință, talent la polemici, precum și o deosebită înclinație pentru filosofia istoriei. Căsătorindu-se cu Madeleine și la sugestia ei, renunțînd la universitate și îngropîndu-se în Ludeyville, a dovedit o atracție către pericole, extremism, erezie și tot felul de dificultăți. Ceea ce plănuia era o istorie a revoluțiilor și mișcărilor de masă din secolul douăzeci. considerînd, după de Tocqueville, ca progres al democrației „dezvoltarea durabilă și universală a egalității condițiilor".

Dar, în ceea ce privește munca lui, nu se putea înșela. Ambițiile lui s-au lovit de un obstacol greu de trecut. Hegel îi punea mereu probleme. Cu zece ani în urmă, fusese sigur că îi înțelege ideile, dar acum ceva nu era în regulă. Devenise distrat, nerăbdător, furios. În același timp, soția sa se comporta foarte ciudat. Era nemulțumită. La început, nu voise ca el să fie un simplu profesor, dar după un an la țară și-a schimbat hotărîrea. Madeleine se credea prea tînără, prea inteligentă, prea plină de viață și prea sociabilă pentru a fi îngropată în îndepărtatul Berkshires. Așa că a hotărît să-și termine studiile de slavistică. Herzog a scris la Chicago pentru un post. De altfel, a trebuit să găsească o slujbă și pentru Valentine Gersbach. Valentine era speaker, diskjokey la Pittsfield. Nu poți lăsa oameni ca Valentine și Phoebe singuri în locurile acestea triste. spusese Madeleine. Au ales Chicago pentru că Herzog crescuse acolo și avea relații. El a început să țină cursuri la Downtown College, iar Gersbach a devenit director la Loop. Casa de lîngă Ludeyville a fost închisă ; douăzeci de mii de dolari, plus cărțile, porțelanurile englezești și noile instalații — totul lăsat în seama păianjenilor, moliilor și șoarecilor — banii tatei, cîștigați atît de greu !

Familia Herzog s-a mutat în Midwest, dar după un an de viață la Chicago, Madeleine a ajuns la concluzia că ea și Herzog nu mai pot trăi împreună. Voia divorț. El a trebuit să primească. Ce putea face ? Divorțul a fost dureros. O iubea pe Madeleine și nu-și putea părăsi fiica. Dar Madeleine a refuzat să mai fie căsătorită cu el, iar dorințele oamenilor trebuiesc respectate. Sclavia înseamnă moarte.

Efortul celui de al doilea divorț a fost prea mult pentru Herzog. Avea senzația că se va descompune, că va exploada, iar doctorul Edvig, un psihiatru din Chicago, medicul familiei, a hotărît că ar fi mai bine pentru Moses să părăsească orașul. Herzog a ajuns la o înțelegere cu decanul de la Downtown College că se va putea întoarce de îndată ce se va simți mai bine și, cu banii împrumutați de la fratele său Shura, a plecat în Europa. Nu toți cei amenințați de nebunie își pot permite să plece în Europa pentru odihnă. Majoritatea oamenilor continuă să muncească. Trebuie să se ducă zilnic la lucru, să meargă cu metroul, iar în timpul liber beau, văd filme și stau acolo suferind. Herzog putea fi mulțumit. Dacă nu ești cu desăvîrșire distrus, găsești totdeauna un lucru de care să fii mulțumit. De fapt, chiar așa se simțea.

Și totuși, Herzog nu putea spune că nu făcuse nimic în Europa. Efectuase un turneu cultural pentru societatea Narragansett, ținînd conferințe la Copenhanga, Varșovia, Cracovia, Berlin, Belgrad, Istambul și Ierusalim. Dar în martie, cînd s-a întors la Chicago, starea lui era mai proastă decît în noiembrie. I-a spus decanului că probabil ar fi mai bine pentru el să stea la New York. În timpul acestei vizite nu a văzut-o pe Madeleine. Atitudinea ei era stranie și amenințătoare; l-a prevenit prin Gersbach să nu se apropie de casa din Haper Avenue — poliția avea poza lui și va fi arestat dacă va fi văzut pe acolo.

Pentru Herzog, de altfel incapabil să facă un plan, era clar acum cît de bine se pregătise Madeleine ca să scape de el. Cu șase săptămîni înainte de a-l izgoni, îl făcuse să închirieze o casă lîngă Midway, cu două sute de dolari pe lună. După ce s-au mutat, el a făcut rafturi, a curățat grădina, a reparat ușa de la garaj și ferestrele. Numai cu o săptămînă înainte de a cere divorțul, Madeleine i-a spălat și călcat toate lucrurile, dar în ultima zi le-a înghesuit într-o ladă și le-a aruncat în pivniță spunînd că are nevoie de spațiu. S-au mai întîmplat și alte lucruri, triste sau comice, depinde cum le privești. Pînă în ultima zi, relațiile lui Herzog cu Madeleine au rămas neschimbate. Toate problemele erau discutate cu seriozitate. Cînd i-a comunicat hotărîrea, s-a exprimat cu demnitate, în felul ei încîntător. Spunea că studiase problema sub toate aspectele și că ea trebuie să accepte înfrîngerea. Nu se puteau înțelege. Era pregătită să suporte o parte din vină. Herzog bănuise ceva, dar sperase că lucrurile se vor îmbunătăți.

Totul s-a întîmplat într-o zi frumoasă și rece de toamnă. În curtea din dos, Herzog reparase ferestrele. Prima brumă atinsese deja roșiile. Iarba era deasă și moale, de acea frumuseță specifică pe care o are cînd vin zilele reci. Frunzele roșiilor se înnegriseră iar fructele crăpaseră.

Prin fereastra deschisă, vedea cum Madeleine o culca pe Jane. Mai tîrziu s-a auzit apa de la baie curgînd. Apoi, l-a chemat de la ușa bucătăriei. Vîntul care sufla dinspre lac mișca geamul pe care Herzog îl ținea în brațe. După ce l-a rezemat cu grijă de poartă, și-a scos mănușile. Parcă presimțind că va pleca într-o călătorie, și-a păstrat pe cap bascul.

Madeleine pregătise evenimentul c-un adevărat geniu dramatic. Purta ciorapi negri, tocuri înalte, o rochie de brocart indian din America Centrală, cerceii de opal, brățările și era parfumată. Avea ochii albaștri, adînci ; nasul ei, care cobora într-o linie elegantă, tremura la cea mai mică enervare. Pentru el, chiar și acest tic era prețios. Dragostea lui pentru Madeleine avea o notă de supunere. Deoarece ea domina și el o iubea, trebuia să accepte orice. În această confruntare din salonul dezordonat erau prezente două tipuri de egoism, și Herzog, de pe divanul lui din New York, le admira — egoismul ei în triumf (se pregătise pentru un mare moment, era pe punctul de a da o lovitură) și egoismul lui supus, redus la pasivitate. Merita ceea ce avea să sufere. Păcătuise mult și greu. Acum trebuia să plătească.

La fereastră, pe polițe de sticlă, era o colecție de sticluțe ornamentale venețiene și suedeze. Le cumpărase o dată cu casa. Lumina soarelui le pătrundea. Herzog privea undele de culoare, zonele spectrale care se intersectau și mai ales o pată de un alb strălucitor, pe perete, deasupra Madeleinei. Ea spunea : „Nu mai putem trăi împreună".

Cîteva minute a continuat să vorbească. Frazele bine construite. Discursul fusese des repetat și lui Herzog i se părea că așteptase de mult începerea spectacolului.

Căsnicia lor nu mai putea dura. Madeleine nu l-a iubise niciodată. Chiar ea i-o spunea : „Regret dar nu te-am iubit niciodată și nici nu te voi iubi. Așa că nu are rost să continuăm".

Herzog spuse : „Dar eu te iubesc, Madeleine".

Treptat, Madeleine devenea tot mai distinsă, mai strălucitoare, mai perspicace De emoție obrajii i se îmbujoraseră. Sprincenele și nasul ei bizantin, tremurau. Albastrul ochilor ei devenea tot mai intens. Era într-un extaz de conștiință. Herzog se gîndea că e prea aspră, dar că mîndria ei e deplin satisfăcută, că e o adevărată revărsare de putere în inteligența ei. Își dădea seama că asistă la unul din cele mai mărețe momente din viața ei.

„Poți să-ți păstrezi sentimentul", spuse ea. „Te cred. Mă iubești. Dar caută să înțelegi cîtă umilire este pentru mine să admit înfrîngerea în această căsnicie".

Zdrobită ? Niciodată nu păruse mai măreață. Avea ceva teatral în priviri și multă, multă pasiune.

Herzog, chiar palid și suferind, un munte de om, întins pe divan în acea seară de primăvară newyorkeză, cu trupul încă puternic (sănătatea lui era un miracol ; făcuse tot posibilul să se îmbolnăvească), ascultînd fondul sonor al orașului se întreba ce s-ar fi întîmplat dacă, în loc să asculte atent și gînditor, ar fi lovit-o pe Madeleine peste față. Dacă ar fi trîntit-o la pămînt, ar fi luat-o de păr, ar fi tîrît-o prin cameră și ar fi biciuit-o pînă la sînge. Ce s-ar fi întîmplat ? I-ar fi sfîșiat hainele, i-ar fi rupt colierul și ar fi lovit-o cu pumnii. Dar, respinse suspinînd această violență mintală. Se temea că, într-adevăr, în sinea lui, se dădea unei astfel de brutalități. Dar dacă el i-ar fi spus ei să părăsească imediat casa ? De fapt, era casa lui. Dacă nu putea trăi cu el, de ce nu pleca ? De teama scandalului ? Nu avea nici un rost să fie implicați într-un scandal. Ar fi fost grotesc, dar un scandal este un fel de serviciu adus comunității. Un singur lucru nu-i trecuse prin minte lui Herzog în salonul cu sticle sclipitoare : să-și apere poziția. Crezuse că poate cîștiga prin pasivitate, prin personalitate, prin poziția lui de om ; pentru că, totuși, Moses — Elkanah Herzog — era un om bun și binefăcătorul personal al Madeleinei.

„Ai discutat această hotărîre cu doctorul Edvig?" spuse el. „Care este părerea lui?"

„Ce importanță are părerea lui? Nu-mi poate spune ce să fac, cel mult mă poate ajuta să înțeleg... Am fost la un avocat". Spuse ea.

„La care avocat?"

„Sandor Himmelstein. Pentru că e prieten cu tine. Spune că poți sta la el pînă te aranjezi".

Conversația se terminase și Herzog s-a întors în curtea întunecată și umedă din spatele casei, la sistemul său obscur de idiosincreză. Fiind o persoană ciudată, obișnuia să ocolească faptele întîmplătoare pentru a se opri la esențial. Deseori lua acest esențial prin surprindere printr-o stratagemă amuzantă. Dar nu s-a întîmplat nimic în timp ce umbla cu geamurile. Stătea lîngă roșiile mușcate de brumă și legate de araci cu fîșii de pînză. Plantele aveau un miros puternic. Și-a făcut de lucru, în continuare pentru că nu-și putea permite să se simtă înfrînt. Îl îngrozeau adîncimile sentimentului cu care va fi nevoit să se lupte cînd nu va mai putea face uz de excentricitățile sale ca să se liniștească.

Prăbușit pe divan cu brațele deasupra capului și picioarele îndepărtate, zăcea cu mai puțin stil chiar decît un cimpanzeu ; ochii săi mai strălucitori ca de obicei priveau propria lui operă din grădină cu detașare, de parcă se uitau prin celălalt capăt al unui telescop la o imagine minusculă și clară. CLOVNUL CARE PLÎNGE !...

În românește de
Emil SÎRBULESCU

ATENEU
revistă editată de Comitetul județean pentru cultură și artă Bacău.
Redacția și administrația : Bacău, str. Războieni nr. 15, Tel : 16071—12497
Tiparul executat la I. P. Bacău

Redactor șef RADU CĂRNECI
Redactor șef adjunct CONSTANTIN CĂLIN
Secretar general de redacție GEORGE GENOIU

20 PAGINI — 3 LEI
ABONAMENTE : 3 luni — 9 lei ; 6 luni — 18 lei ; 1 an — 36 lei

40546